

13. BARRACA DEL CORONADO

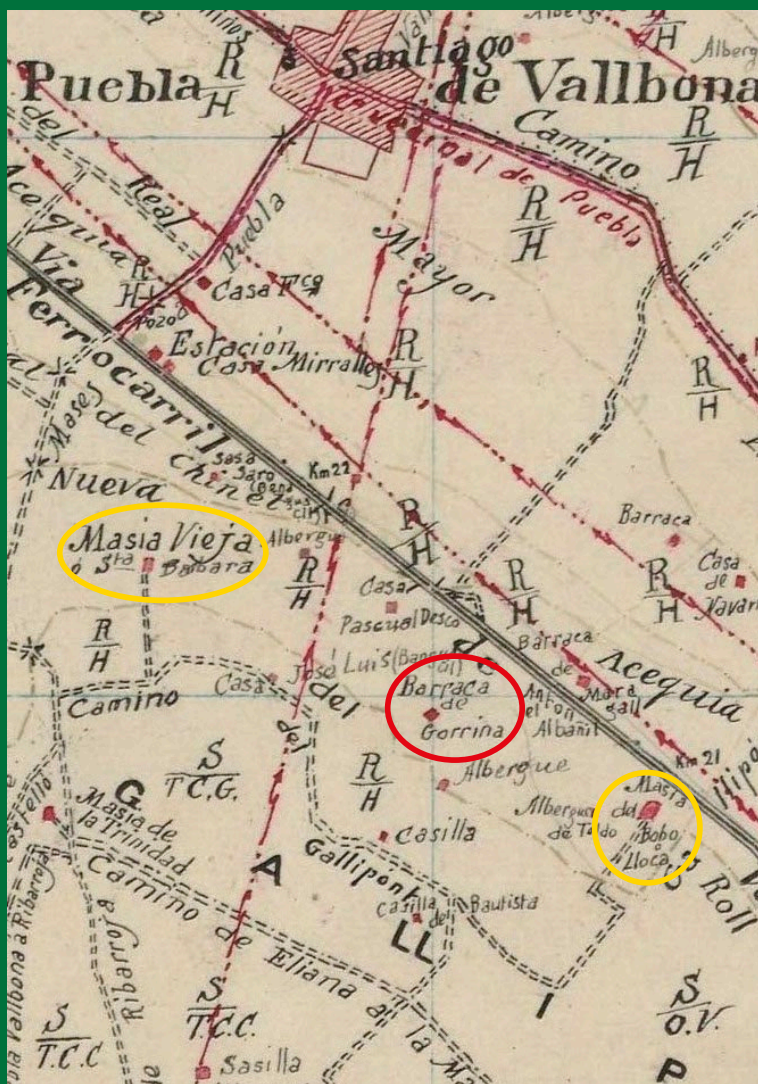

Fig. 1: Situació de la Barraca del Coronado en el plànol 1907.

Nota: Adaptat de *Trabajos topográficos términos municipales de Puebla de Vallbona Zona 2ª y La Eliana y Zona 0 de Paterna*. [Secció Plànol] [Barraca de Gorrina], de Instituto Geográfico y Estadístico. 1907e, Obra derivada de PACONJ 1870-1977 CC-BY 4.0 ign.es.

COORDENADES: latitud 39.571957 (aprox.), longitud -0.555077 (aprox.)

Se situava en la partida de la Canal, al nord-oest de l'Eliana i al sud del terme de la Pobla de Vallbona, terme al qual pertany, pròxima a la línia fèrria València-Llíria. Popularment, coneguda com a Barraca de la Xulla o Barraca Gorrina.

DESAPAREGUDA

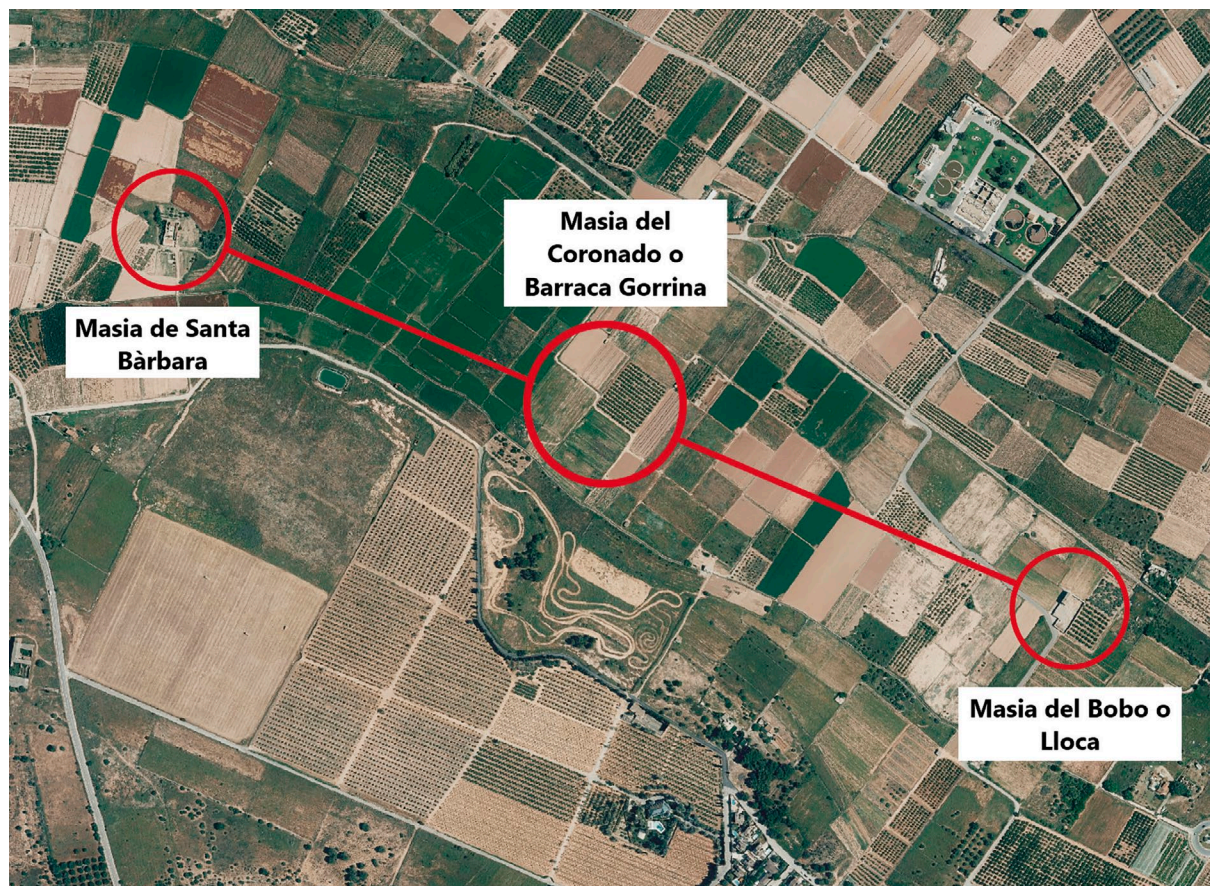

Fig. 2: Recreació de la situació de la Barraca del Coronado.

Nota: Adaptat de HCGV+3X9 La Pobla de Vallbona, València- Barraca del Coronado, de Google, s.d.-b, <https://maps.app.goo.gl/GNY6fvZn4CuUcx718> Google, Maxar Technologies © 2022, Inst.Geogr. Nacional.

Era de dimensions menudes, ja que comptava amb no més de 30 fanecades, regades per les aigües del roll de Gallipont.

LA BARRACA DE CORONADO I LA FAMÍLIA TORRENT

Ja en 1769 trobem la referència d'un tal senyor Vicente Torrent Lladró, fill de Vicente i de Josefa, el qual arrendà dues cafissades de terra de l'Eliana (que abans que poble, fou masia), per un període de 4 anys, al preu de 14 lliures anuals, efectives en dos pagaments, fixat el primer per al dia de Sant Joan, en juny

de 1770 i el segon per al dia de Tots Sants, del mateix any. L'arrendament continuà efectuant-se cada 4 anys, fixant-se un sol pagament a l'any, en el dia de Sant Joan:

En cuentas de 20 de septiembre de 1785 trajo el Padre Procurador Fr. Felipe Gascó haber cobrado de los herederos de Vicente Torrent 48 libras y son para los dos años de 1784 y 1785, que tuvo este arriendo solamente por haber fallecido después. (ARV, 1785, f.116v-117r).

Segons consta en l'Arxiu Parroquial de l'església de Sant Jaume Apòstol de la Pobla de

Fig. 3: Antic Reial Convent del Carme, de València, orde a la qual pertanyia l'Eliana.

Nota: Adaptat de *Valentia Edetanorum aliis contestanorum, vulgo del Cid*, de Thoma Vincentino Tosca, [Plànol -Convent del Carme], 1704c, COPYRIGHT ARCHIVO HISTÓRICO DEL COLEGIO TERRITORIAL DE ARQUITECTOS DE VALENCIA. Amb permís de reproducció.

Fig. 4: Antic Reial Convent del Carme, de València, orde a la qual pertanyia l'Eliana.

Nota: Adaptat de *Valentia Edetanorum aliis contestanorum, vulgo del Cid*, de Thoma Vincentino Tosca, [Secció Plànol-Detall Convent del Carme]. 1704d, COPYRIGHT ARCHIVO HISTÓRICO DEL COLEGIO TERRITORIAL DE ARQUITECTOS DE VALENCIA. Amb permís de reproducció.

Vallbona, el senyor Vicente Torrent Lladrés va casar amb la senyora Vicenta Campos Ibáñez, filla de Pascual i Vicenta, ambdós de Bétera. El matrimoni Torrent-Campos tingué 5 fills, nascuts tots ells en la Poble de Vallbona: José, en 1774, Vicenta, en 1777; Dionisio, en 1779; Miguel en 1782 i Jaime, en 1784. El pare va morir el 10 de maig de 1785. (APSA-PV, QLPV, Libro de Bautismo de la Poble de Vallbona (LBPV], 1774-1784).

La família Torrent que posteriorment associarem a la Barraca de Coronado, la trobem referenciada en diferents moments de la història de la Poble de Vallbona i de l'Eliana des del segle XVIII com a jornalers o arrendataris de terres entre aquestes dos poblacions, terres que pertanyien al Reial Convent de Nostra Senyora del Carme de València. Així, en l'arxiu parroquial de l'església de Sant Jaume Apòstol de la Poble de Vallbona figuren censats en la

Fig. 5: Ubicació aproximada de la Barraca del Coronado, avui ja desapareguda [Fotografia], 2021, Arxiu del CEL.

vila el senyor **Joaquín Torrent**, natural d'Albuixech, mort en 1803, casat el 23 de juliol de 1753 amb la senyora Vicenta Periz, morta en 1797, natural de la Pobla de Vallbona. També figuren en aquest arxiu parroquial censats els 4 fills del matrimoni amb els respectius consorts: Ramón Torrent Periz, casat amb Josefa González Roig i mort en 1806; Micaela Torrent Periz, casada el 27 d'agost de 1788 amb el senyor Vicente Giner Sabater; Vicenta Torrent Periz, casada amb el senyor Gaspar Tamarit Mocholí i el quart fill, Vicente Torrent Periz, casat el 3 d'octubre de 1795 amb la senyora Josefa Contelles Martínez, morta el 19 d'abril de 1810, i amb la qual tingué tres fills: Vicente, Francisco i Josefa Torrent Contelles, la qual estava casada amb el senyor Ramón Estellés.

El major dels fills, senyor Ramón Torrent Periz, el trobem com a jornaler de l'Eliana. Figura com a tal en el llibre de feines i per-

sonal de treball de la masia de l'Eliana durant el període de maig de 1783 a juliol de 1784 (ARV).

És possiblement el quart fill, el senyor **Vicente Torrent Periz**, qui figura en els inventaris d'arrendament de les terres de La Pobla i l'Eliana del convent del Carme de València, datats en 1817, un dels arrendataris que va llogar 4 cafissades de terra d'horta en la partida de la Canal, limítrofes amb les terres del mateix convent i amb la séquia Major. En els inventaris de 1821 del mateix convent és citat com a pagador de 30 lliures, així com la seua germana, la senyora Vicenta Torrent Periz, que pagà 17 lliures i 10 sous (ARV,1817).

Morta la seua primera esposa en 1810, el senyor Vicente Torrent Periz va contraure un segon matrimoni amb la senyora Mariana Coll Alfonso, de la qual no tingué descendència. En el seu testament, signat el 9 de maig

(ARV, 1840), el senyor Vicente Torrent figura com a llaurador, viudo de la primera esposa, senyora Josefa Contelles i marit actual de la senyora Mariana Coll Alfonso. En eixe mateix testament figuren com a veïns del poblat nomenat *La Barraca*, situat a la Pobra de Vallbona.

A la mort del senyor Vicente Torrent Periz en 1843, la Barraca continuà estant habitada pel fill major del primer matrimoni, senyor **Vicente Torrent Contelles**. Aquest es va casar amb la senyora Josefa Coll Valero i tingueren tres fills: Vicente, Francisco i Josefa Torrent Coll (APSAPV, QLPV, 1831-1837).

Seria el major d'ells, **senyor Vicente Torrent Coll** el següent propietari de la Barraca. Va nèixer el 13 de febrer de 1836, casat en primeres núpcies amb la senyora Josefa Navarro García i tingueren un fill, José Vicente Torrent Navarro. A la mort de l'esposa, tornà a contraure matrimoni en 1867 amb la senyora Dolores Serra García, nascuda en 1838.

És així com, en el cens parroquial de la Església de Sant Jaume Apòstol (APSAPV, LCPV, 1872c) figuren com habitants de la Barraca de Coronado les següents persones: l'esmentat senyor Vicent Torrent Coll; la segona esposa, senyora Dolores Serra García; el fill del primer matrimoni, José Vicente Torrent Navarro – que en aquest cens comptava 8 anys– i els fills del segon matrimoni: Carmen, de 3 anys i Salvador Torrent Serra, d'un any. Més endavant, tindrien dos fills més: Encarnación, nascuda en 1877 i Esteban, en 1879.

La família del senyor Vicent Torrent Coll i la senyora Dolores Serra García, passà a formar part del veïnat de l'Eliana a inicis de 1900. A partir d'aquest moment, la barraca fou ocupada per un tal **Nadal Navarro**, casat amb una senyora de València que vivia en la mateixa finca, junt amb els seus fills.

A la mort del senyor Nadal Navarro en 1955, la barraca fou abandonada i, a poc a poc convertint-se en ruïnes (Llavata, 1981h), fins a desaparèixer completament.

LA MASIA I ELS BANDOLERS

A finals del segle XIX, aquesta barraca fou utilitzada pels cèlebres bandolers *els Blaus*, els quals solien passar en ella moltes nits sopant i tenint les seues reunions. Tot i ser coneguda l'estança per la Guàrdia Civil, no s'aventuraven a endinsar-se en ella, donada la punteria notòria d'un dels bandolers.

El periòdic *La Paz de Murcia* relatà el final d'aquests bandolers:

El gobernador de Valencia ha transmitido al Gobierno el telegrama que recibió el 19 del actual de nuestro representante en Argel, que dice así:

«Los hermanos Simeón y Luis Ceres, Los Blaus de Ribarroja, célebres bandidos de esta provincia, se han suicidado esta noche en la cárcel, momentos antes de la hora que se había fijado para su embarque (1872, p.3).»

La forma com van morir els cèlebres bandolers de l'època no està clara, ja que en altres fonts s'afirma que van ser morts per un moliner de Campanar, al qual volien robar per segona vegada.

Aquest és el relat que trobem en el *blog Apuntes de Paterna*:

«Desde el siglo XVII con el Bandido Pere Xolvi, hasta finales del siglo XIX, los bandoleros actuaron con preferencia en el término de Paterna, en los cruces de caminos comprendidos entre el camí

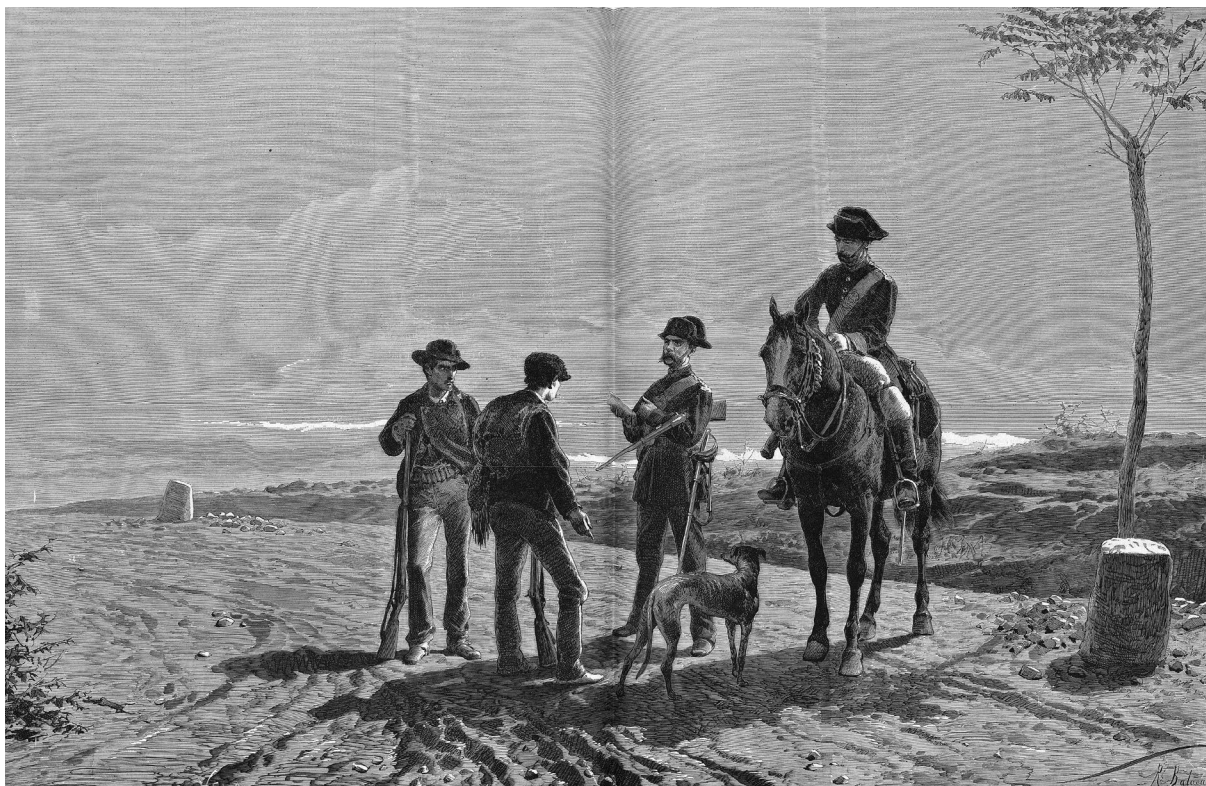

Fig. 6: Representació d'una detenció de bandolers.

Nota: Reproduït d' «Está cumplida!», de Ricardo Balaca, [Quadro], 1877, *La Academia: Semanario Ilustrado Universal*, Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. Ministerio de Cultura y Deporte. España: CC BY 4.0.

de Llíria, la Vereda y camí del Conde , y desde el Pixador hasta la Masía del Pla del Pou y la Venta del Pou. En mi archivo conservo una escritura manuscrita del Conde de Villapaterna de mediados del siglo XIX, que menciona una partida en estos lugares como del «Bandido». En la partida del Bandido está documentada la actuación de varios forajidos: los hermanos «Blaus» de Ribarroja, la cuadrilla de «Sis Dits» y en menor medida «El Minyonet» y Joan de la Marina y el más conocido en Paterna «Trentacuatre» que fue abatido en Paterna. Mención aparte merece la cuadrilla de «La Pepa», que sembró el terror en el término de Paterna a finales del siglo XIX. Todos ellos asaltaban a comerciantes, transportistas y molineros.

Los salteadores hermanos «Blaus» fueron abatidos por un molinero de Campanar, en las inmediaciones de Pla del Pou, cuando se disponían a robarle por segunda vez en una semana. Con la creación de la Guardia Civil a finales del siglo XIX prácticamente desapareció el Bandolerismo.» (Martínez, 2018, párr.1-2).

REFERÈNCIES

- Arxiu del Regne de València. (1783-1784). *Libro de Gastos e Ingresos de la heredad de la Eliana propiedad del Convento del Carmen*, Ramón Torrent Periz, jornalero, Clero. Libro 267, València. Generalitat Valenciana. [ARV]. https://savex.gva.es/flora/jsp/index_view_opac_castellano.jsp?record=savex_364808
- Arxiu del Regne de València. (1785). *Colecta de censales del Carmen. Felipe Gascó da cuentas del cobro del arriendo de las tierras de los herederos de Vicente Torrent*. Clero, Libro 3193 f. 116v-117r València. Generalitat Valenciana. [ARV]. https://savex.gva.es/flora/jsp/index_view_opac_castellano.jsp?record=savex_364859
- Arxiu del Regne de Valencia. (1817). *Convent de Ntra. del Carmen: Inventari d'arrendament de les terres de l'Eliana i La Pobla. Vicent Torrent Periz hi figura com arrendatari*. Clero, Legajo 17. València. Generalitat Valenciana. [ARV].
- Arxiu del Regne de València. (1840). *Testamento de Vicente Torrent Periz. Protocolos Notariales, Salvador Merenciano*. Protocolo núm. 10975. Registros Notariales. València. Generalitat Valenciana. [ARV]. https://savex.gva.es/flora/jsp/index_view_opac_castellano.jsp?record=savex_377730
- La Paz de Murcia. (23 d'octubre de 1872.) Sección de Noticias. *La Paz de Murcia. Periódico Científico, Literario, de Administración y Noticias*, p. 3. Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. Ministerio de Cultura y Deporte. España: CC BY 4.0 https://prensahistorica.mcu.es/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=2000586298
- Libro de Censos. (1872c). *Archivo Parroquial de la Iglesia de Santiago Apóstol*. Libro de Censos, Pobla de Vallbona, N-2. img. DSC_6066. [Barraca del Coronado]. Servicio diocesano de Archivos Parroquiales de Valencia. València. <https://www.arxparrvalencia.org/menu-principal-c/sala-del-investigador/fotodigitalizaciones/3365.html>
- Llavata, V. (1981h). *Historia de la Villa y Baronía de la Pobla de Vallbona*. [Barraca del Coronado]. p. 260. Ayuntamiento de la Pobla de Vallbona. Imp. C. Nácher.
- Martínez, F. (2 d'abril de 2018). Bandoleros en Paterna. *Apuntes de Paterna*. Blog Visual. <https://mnavarrohistoria.blogspot.com/search?q=bandoleros>
- Quinque Libri, (1774-1784). *Archivo Parroquial de la Iglesia de Santiago Apóstol*. Quinque Libri t. 4 [1760-1778]: Libro de Bautismo, Jose p. 77, Vicenta p. 100. Quinque Libri t.5 [1789-1796]: Libro de Bautismo, Dionisio p. 14, Miguel p.46, y Jaime p. 81. La Pobla de Vallbona. (València).
- Quinque Libri. (1831-1837). *Archivo Parroquial de la Iglesia de Santiago Apóstol*. Quinque Libri, t. 12. [1831-1837]: Libro de Matrimonio de Vicente Torrent Contelles y Josefa Coll Valero, fol. 117. Partida de bautismo de Vicente Torrent Coll, fol. 55, 13 de febrero de 1836. La Pobla de Vallbona. (València).

LLISTA DE FIGURES

- Fig. 1: Instituto Geográfico y Estadístico. (1907e). *Trabajos topográficos términos municipales de Puebla de Vallbona Zona 2ª y La Eliana y Zona 0 de Paterna*. [Secció Plànol] [Barraca de Gorrina o Barraca del Coronado]. 1:25.000. (I.G.Estadístico, Ed.). Instituto Geográfico Nacional <https://centrodedescargas.cnig.es/CentroDescargas/index.jsp#>
- Fig. 2: Google. (s.d.-b). [de HCGV+3X9 La Pobla de Vallbona, Valencia- Barraca del Coronado] Recuperat el 30 d'agost de 2022 de <https://maps.app.goo.gl/GNY6fvZn4CuUcx718>
- Fig. 3: Tosca, Thoma Vincentino.(1704c). *Valentia Edetanorum aliis contestanorum, vulgo del Cid*. [Plànol –Convent del Carme]. Escala sense determinar. © Archivo Histórico del Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia. <http://arquitectosdevalencia.es/inventario-general-de-fondos/>

Fig. 4: Tosca, Thoma Vincentino. (1704d). *Valentia Edetanorum aliis contestanorum, vulgo del Cid*. [Secció Plànol – Detall Convent del Carme]. Escala sense determinar. © Archivo Histórico del Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia.

Fig. 5: *Ubicació aproximada de la Barraca del Coronado, avui desapareguda* [Fotografia]. (2021). Arxiu del CEL.

Fig. 6: Balaca, R. (1877). ¡Está cumplida! [Quadro]. [Gravado por Vela]. *La Academia R.P: Semanario Ilustrado Universal, II* (23), p.8. Biblioteca Virtual de Prensa Histórica. Ministerio de Cultura y Deporte. España. CC BY 4.0 https://prensahistorica.mcu.es/es/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1002663190